

Reactie Commissie Code goed bestuur universiteiten op ontvangen consultatiereacties

In opdracht van het VSNU-bestuur heeft de commissie Code goed bestuur universiteiten sinds het voorjaar van 2018 gewerkt aan het opstellen van een nieuwe code goed bestuur voor de universiteiten. De commissie heeft op 18 juli 2019 een consultatieversie van de nieuwe code gepubliceerd op de VSNU-website en een ieder in de gelegenheid gesteld om hier input op te geven. Tijdens deze publieke consultatie, die liep tot en met 15 september 2019, is hier door circa twintig personen en organisaties gebruik van gemaakt.

De commissie wil iedereen die heeft gereageerd hartelijk bedanken voor hun input. De reacties hebben de commissie in staat gesteld om diverse verbeteringen door te voeren in de code en hebben daarmee bijgedragen aan een betere code goed bestuur universiteiten. In dit document geeft de commissie een algemene reactie op de ontvangen reacties. De reacties worden, voor zover hier door de indieners toestemming voor is gegeven, ook gepubliceerd op de VSNU-website.

Uitgangspunten bij beoordeling consultatie-reacties

De commissie heeft bij het formuleren van de nieuwe code drie uitgangspunten gehanteerd. Deze uitgangspunten gaven de commissie richting bij de verwerking van de consultatie-reacties.

1. Goed bestuur van universiteiten staat ten dienste van de realisatie van de maatschappelijke opdracht van de universiteiten. Deze maatschappelijke opdracht is dan ook centraal gesteld in principe 1 van de nieuwe code. Bij de formulering van de maatschappelijke opdracht wordt expliciet ruimte gelaten aan alle universiteiten om hier, passend bij het eigen karakter en de eigen identiteit, invulling aan te geven.
2. De code beoogt bij te dragen aan goed bestuur door het goede gesprek over de governance van universiteiten te stimuleren. Met het oog op het gewenste goede gesprek, is in de code niet alles tot in detail voorgeschreven: dat zou immers niet zorgen voor een goed gesprek, maar van de code een afvinklijst maken. Waar de code ruimte laat, is dit nadrukkelijk een uitnodiging aan bestuurders, toezichthouders en medezeggenschap om met elkaar in gesprek te gaan over hoe zij uitvoering willen geven aan de principes van goed bestuur.
3. De code maakt duidelijk hoe universiteiten invulling geven aan (een deel van) de ruimte die de wet geeft op het gebied van governance van universiteiten. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling van de commissie geweest om al hetgeen al geregeld is in de wet, te herhalen in de code. In de principes en de uitwerkingen is derhalve gestreefd naar zo min mogelijk overlap met wat al bij wet geregeld is.

Verwerking terugkerende thema's in consultatie-reacties

Gezien het grote aantal reacties en het vaak gedetailleerde commentaar, is het niet mogelijk om in deze reactie op elk specifiek punt te reageren. Hieronder gaat de commissie in op een aantal thema's die in meerdere reacties terugkwamen, waarbij wordt aangegeven hoe de commissie met deze reacties is omgegaan.

- In diverse reacties in de consultatie werd genoemd dat er in de code te weinig aandacht zou zijn voor **het belang van kwaliteits(zorg) en van wetenschappelijke integriteit**. Zo werd een verwijzing naar de code wetenschappelijke integriteit gemist. De commissie heeft naar aanleiding van deze reacties uitwerking 1.1 uitgebreid. Hierin wordt nu expliciet verwezen naar de verantwoordelijkheid van het college van bestuur op het gebied van kwaliteitszorg en wordt expliciet verwezen naar de zorgplichten van instellingen als gevolg van de code wetenschappelijke integriteit.
- Volgens een aantal reacties zou **de positie van de medezeggenschap** onvoldoende sterk naar voren komen in de code. Zo zou het op verschillende plekken in de code ontbreken aan verwijzingen naar de wettelijke advies- en instemmingsbevoegdheden van de medezeggenschap. In lijn met uitgangspunt 3 van de commissie is het een bewuste keuze van de commissie om niet alle in de WHW al geregelde zaken rondom de medezeggenschap expliciet te herhalen in de code. Naar aanleiding van de consultatiereacties is in principe 6 wel de algemene verantwoordelijkheid van bestuurders toegevoegd om ervoor te zorgen dat de medezeggenschapsorganen gebruik kunnen maken van hun instemmings- en adviesbevoegdheden.
- Verschillende instellingen gaven in hun reactie aan dat de code op specifieke punten te gedetailleerde bepalingen zou bevatten waarmee **de autonomie van de instellingen** onnodig zou worden beperkt. Tegelijkertijd bevatte de consultatiereacties ook een groot aantal suggesties om zaken juist gedetailleerder vast te leggen, bijvoorbeeld als het gaat om conflicterende functies en zittingstermijnen. De commissie heeft, in lijn met principes 1 en 2, bij elk van deze specifieke punten de bepalingen uit de code heroverwogen. Dit heeft op sommige plekken geleid tot aangepaste formuleringen die meer ruimte bieden aan instellingen, bijvoorbeeld waar het gaat om de omgang met geschillen tussen CvB en RvT. Op andere punten zijn formuleringen gehandhaafd omdat de commissie van mening is dat er een juiste balans is gevonden tussen algemene bepalingen voor de sector en ruimte voor de instellingen.
- In de reacties is aangekaart dat de **positie van de minister** onvoldoende naar voren komt waar het gaat om de benoeming en het ontslag van toezichthouders. De commissie heeft naar aanleiding hiervan in de betreffende uitwerking expliciet opgenomen dat, waar het de openbare universiteiten betreft, het de minister is die verantwoordelijk is voor het benoemen en ontslaan van toezichthouders.
- In verschillende consultatie-reacties wordt er op gewezen dat het onwenselijk is om in de code vast te leggen dat bepaalde zaken, zoals welke CvB-besluiten goedkeuring verdienen van de RvT, moeten worden vastgelegd in **het Bestuurs- en Beheersreglement**. De commissie heeft naar aanleiding hiervan opnieuw naar deze bepalingen gekeken. Uitgangspunt is daarbij dat deze zaken goed vastgelegd moeten zijn, inzichtelijk moeten zijn (onder andere voor de medezeggenschap) en dat de medezeggenschap hierover gehoord moet worden.

- De NFU en verschillende universiteiten hebben gewezen op mogelijke conflicten tussen de code goed bestuur universiteiten en **de Governancecode Zorg** die beide van toepassing zijn op de decanen van UMC's. De commissie heeft naar aanleiding hiervan de betreffende bepalingen heroverwogen en waar nodig aangepast.
- Verschillende juristen hebben in de consultatie suggesties gedaan om de **terminologie** in de code beter aan te laten sluiten bij termen gebruikt in de relevante wetgeving. Denk hierbij aan het gebruik van de termen uit de regeling jaarverslaglegging onderwijs bij uitwerkingen die gaan over hetgeen in het jaarverslag moet worden vastgelegd over risicobeheersing. Ook is erop gewezen dat consequent wordt verwezen naar bepalingen uit Hoofdstuk 9 van de WHW, terwijl voor de Open Universiteit hoofdstuk 11 van toepassing is. De commissie heeft bij de betreffende passages de bewoording heroverwogen en waar nodig aangepast.
- De teksten van de principes en uitwerkingen op het gebied van **tegenstrijdige belangen** riepen verschillende vragen op. Deze teksten heeft de commissie naar aanleiding van deze suggesties grondig tegen het licht gehouden en heroverwogen. Naar aanleiding hiervan wordt nu onder meer expliciet verwezen naar de sectorale regeling nevenwerkzaamheden en is tevens toegevoegd dat er openheid moet zijn (via het jaarverslag) over de nevenfuncties van bestuurders en toezichthouders. De commissie heeft er niet voor gekozen om naast de term tegenstrijdige belangen ook de term belangenverstrengeling op te nemen in de code, aangezien de code meer helderheid geeft wanneer wordt vastgehouden aan de juridisch scherper afgebakende term tegenstrijdig belang.
- In de reacties werd gevraagd om principe 8 over **samenwerkingsverbanden** scherper af te bakenen. De commissie heeft dit overwogen en besloten vast te houden aan de eerder geformuleerde bepalingen. Het nog scherper afbakenen van de samenwerkingsvormen die onder dit principe vallen, zou keuzes vragen die beter op het niveau van de instelling gemaakt kunnen worden. Bovendien zien het principe en de uitwerkingen er met name op dat instellingen zelf nadere richtlijnen maken voor de omgang met samenwerkingsverbanden: zij kunnen dus zelf alsnog bepalen andere richtlijnen te formuleren voor verschillende typen samenwerkingsverbanden.

Vervolgproces

De commissie heeft na de verwerking van de reacties van de publieke consultatie de nieuwe code goed bestuur afgerond en aangeboden aan de opdrachtgever, het VSNU-bestuur. Op 22 november 2019 is de definitieve versie van de code vastgesteld door de general assembly van de VSNU.